

LUTHER ÆBLER

ÆBLEFESTIVAL OG REFORMATIONSJUBILÆUM
29. SEPTEMBER - 1. OKTOBER 2017
PÅ TUSE NÆS

TURLANDET TUSE NÆS I SAMARBEJDE MED KIRKERNE PÅ TUSE NÆS

DOBBELT FEST PÅ TUSE NÆS

ÆBLEFESTIVAL OG REFORMATIONSJUBILÆUM

29. SEPTEMBER-1. OKTOBER 2017

I år har vi slået to fejringer sammen; dels æblefestivalen og dels 500-året for den lutherske reformation. Mærkelig sammenblanding? Ja, det kunne man synes, men der er mening i galskaben.

For det første: Dobbelt fest er dobbelt god!

For det andet Martin Luther (1483-1546) har sagt: "Selvom jeg vidste, at Jorden ville gå under i morgen, ville jeg plante et æbletræ i dag". Citatet handler om håb og virkelyst, selv i en - til tider - dyster verden som i dag. Derfor markerer Kirkerne på Tuse Næs reformationsjubilæet med et synligt tegn; nemlig en vandresti rundt om kirkejorden i Udby. Stien kaldes for Lutherstien, og selvfølgelig er der plantet æbletræer langs ruten.

For det tredje er det sjovt og værdifuldt at arbejde sammen; især i et lille, lokalt miljø som på Tuse Næs. Som du kan se på de følgende sider, er der mange aktører, som har budt ind med aktiviteter. Vi håber, at der vil være noget for din smag. God fornøjelse!

Med venlig hilsen: Kirkerne på Tuse Næs og Turlandet Tuse Næs

VIDSTEDU? OM REFORMATIONSJUBILÆUM

- Reformation betyder at 'genforme'. Luthers tanke var, at vi skulle finde tilbage til den oprindelige kristendom.
- I 1517 hang Luther 95 teser op på kirkedøren i Wittenberg. Sætningerne var et opgør med det, at man kunne købe sig til aflad.
- Der findes ca. 70 mio. lutheranere i verden i dag.
- I 1536 blev reformationen indført i Danmark som et af de første lande i verden.

VIDSTEDU? OM ÆBLEFESTIVALEN

- Æblefestivalen på Tuse Næs er blevet fejret siden 2011 af Turlandet Tuse Næs
- Festivalen sætter fokus på æblet i kunst og kogekunst, i symbolikken og med sjove æbleaktiviteter.
- Der er plantet æbletræer på en anlagt rute - kaldet Æblerovsruten - til nytte for alle. Om foråret kan man vandre langs blomstrende træer og om efteråret læske sin gane med frugt.
- Tuse Næs har særligt gunstige forhold til æble dyrkning.

FREDAG**29. SEPTEMBER 2017**

- 11.00-17.00 Æblecafé og pileflet (Tuse Næs Kunsthåndværk)
- 15.00-17.00 Fernisering på udstilling med æbler som tema (Huset på Næsset)
- 19.00-22.00 Vesper og Viser (Udby Kirke og Huset på Næsset)

LØRDAG**30. SEPTEMBER 2017**

- 09.00 Tuse Næs Marathon starter. Afgang og depot ved Udby Præstegård. Til-
melding påkrævet (se omtale på de næste sider).
- 09.00-15.00 Konkurrence og gode tilbud (Audebo Havecenter)
- 10.00 Åbningstale af æbleekspert Maren Korsgaard (Audebo Havecenter)
- 11.00-15.00 Selvpluk af æbler (Tuse Næs Gårdmøsteri)
- 11.00-17.00 Æblecafé og pileflet (Tuse Næs Kunsthåndværk)
- 11.00-17.00 Markedsplads med sjove aktiviteter, boder og 1500-tals løjer.
(Udby Kirketorv)
- 12.00 Vandretur og løb på Luther-stien.
Afgang og depot ved Udby Præstegård.
- 13.00 Jubilæumsrundvisning i Mosemark Skov (p-plads på Løserupvej)
- 13.00 Folkedans (Udby Kirketorv)
- 14.00 Middelalderbandet Götterfunken (Udby Kirke)
- 14.00-17.00 Udstilling og aktiviteter (Huset på Næsset)
- 15.00-17.00 Salg af æblekage og kaffe (Hotel Hørby Færgetro)
- 16.00 Mandskvartetten Prins Gustav Ensemblet (Udby Kirke)
- 17.00 Helstegt pattegris efterfulgt af underholdning og auktion.
(Huset på Næsset). Madbilletter bestilles hos Mikkel Vale (miva@km.dk)

SØNDAG	1. OKTOBER 2017
09.30-15.00	Konkurrence og gode tilbud (Audebo Havecenter)
10.00-12.00	Rundvisning, smagsprøver og debat (Tuse Næs Frugthave)
10.00	Festgudstjeneste med efterfølgende middag (Udby Kirke og Udby Forsamlingshus) Tilmelding til middag: miva@km.dk
11.00-15.00	Selvpluk af æbler og rundvisning i mosteriet (Tuse Næs Gårdmosteri)
11.00-17.00	Æblecafe og pileflet (Tuse Næs Kunsthåndværk)
13.00-17.00	Udstilling og aktiviteter (Huset på Næsset)
14.00	Festivalen afsluttes: <i>Hvad fatter gør...</i> (Huset på Næsset)
15.00-17.00	Salg af æblekage og kaffe (Hotel Hørby Fægekro)

KOM TIL MARKED MED KONTANTER

Hvis du besøger markedspladsen på Udby Kirketorv (og gerne vil købe :-), skal du huske at tage kontanter med.

DET SKER (29. SEPTEMBER-1. OKTOBER)

AUDEBO HAVECENTER
Nykøbingvej 96, 4300 Holbæk

DAGLI' BRUGSEN
Udbyvej 57, 4300 Holbæk

AUDEBO HAVECENTER

Havecenteret har åbent lørdag kl. 9.00-15.00 og søndag 9.30-15.00. Lørdag kl. 10.00 er der åbningstale ved æbleekspert Maren Korsgaard. Begge dage er der gode tilbud på frugttræer og en konkurrence, hvor du kan være heldig at vinde et gavekort.

DAGLI' BRUGSEN

Lørdag kan du være med, når Dagli' Brugsen arrangerer løb - både til dem, der vil løbe langt, og dem, som holder mest af de korte ture.

- Kl. 9.00 er der for første gang i historien marathon på Tuse Næs. Du kan også løbe kortere distancer: 35 og 28 km., halvmarathon, 14 eller 7 km.
- Kl. 12.00 gælder det Lutherstien. Der er både børneløb, honørløb og sågar en helt almindelig vandretur. Lutherstien er omtrent 1,5 km.

Tilmelding på: www.motionslob.dk/løbskalender/humor-marathon-på-tur-tuse-næs. Eller send en mail til Mikkel Vale (miva@km.dk).

Alle løb har start ved Udby Præstegård. Ruten vil være afmærket, så alle kan finde rundt uanset tempo. Hoveddepotet vil rundes efter hver omgang og vil indeholde både sødt og sundt fra Dagli'Brugsen. Der er præmier til alle deltagere.

HOTEL HØRBY FÆRGEKRO
Strandvejen 1, 4300 Holbæk

HOTEL HØRBY FÆRGEKRO

På Hotel Hørby Færgeskro kan du lørdag og søndag kl. 15.00-17.00 nyde æblekage og eftermiddagskaffe samt den gode udsigt over fjorden.

HUSET PÅ NÆSSET
Udbyvej 52, 4300 Holbæk

HUSET PÅ NÆSSET

Fredag 15.00-17.00 er der fernisering på en lille udstilling med temaet æbler. Der bliver serveret æblesaft/-vin og æblesnacks. Fredag aften kl. 20.00 fortsætter festlighederne, når der er fredagsbar og visemusik efter aftengudstjenesten i Udby Kirke.

Lørdag kl. 14.00-17.00 og søndag kl. 13.00-17.00 er der åbent for maleriudstillingen samt aktiviteter for børn. Du kan også købe kaffe/te/æblesaft samt æblekage. Lørdag kl. 17.00 er der helstegt pattegris, underholdning og efterfølgende auktion til fordel for Kirkens Korshær. Madbilletter á 60 kr. pr. styk bestilles hos Mikkel Vale (miva@km.dk). Søndag kl. 14.00 afsluttes *Luther Æbler* med en lille forestilling *Hvad fatter gør...*

MOSEMARK SKOV
P-plads på Løserupvej
ca. 1 km fra Udby

MOSEMARK SKOV

Jubilæumsrundvisning: For 25 år siden blev Mosemark Skov plantet for at avle frø til skovbrug. Derfor kaldes skoven også af de lokale for Frøskoven. Du er velkommen til rundvisning lørdag kl. 13.00. Mødested på p-pladsen på Løserupvej. Herfra vil en medarbejder fra Naturstyrelsen fortælle om træsorter, og selvfølgelig skal vi smage på vildæblerne på Bøgebjergbakkerne midt i skoven.

TUSE NÆS FRUGTHAVE
Rækmarken 5, 4300 Holbæk

TUSE NÆS FRUGTHAVE

I frugthaven er du velkommen til åbent hus søndag kl. 10.00-12.00. Der vil være rundvisning i plantagen og mulighed for at smage mange sorter af æbler, pærer og blommer. Efter rundvisningen byder vi på kaffe/te og æbletærte og en diskussion om fremtidens produktion af fødevarer: *Skal det være økologisk? Bæredygtigt? Lokal dansk produktion eller udenlandsk økologisk?*

DET SKER (29. SEPTEMBER-1. OKTOBER)

TUSE NÆS GÅRDMØSTERI
Bavnen 4, 4300 Holbæk

TUSE NÆS GÅRDMØSTERI

I den økologiske æbleplantage vil der lørdag og søndag 11.00-15.00 være salg af selvpluk-æbler. Søndag vil der desuden være rundvisning i møsteriet.

TUSE NÆS KUNSTHÅNDVÆRK
Uglerupvej 31, 4300 Holbæk

TUSE NÆS KUNSTHÅNDVÆRK

Allerede torsdag (11.00-17.00) kan du se udstillingen, nyde æblerne i haven og æbleretter i cafeen. Desuden vil der være en pilefletter, der laver de nydeligste kurve til frugt. Der er åbent torsdag til søndag kl. 11.00-17.00.

GÖTTERFUNKEN

UDBY KIRKE OG KIRKETORV

Fredag kl. 19.00 begynder sæsonens første Vesper og Viser i Udby Kirke. Følg med videre over til Huset på Næssø, hvor der er visesang og fredagsbar.

Lørdag fra klokken 11.00 til 17.00 er der markedsplads med boder, aktiviteter og 1500-tals-løjer på Udby Kirketorv. (Læs mere om boderne på side 14-15.)

Samme dag er der små koncerter af middelalderbandet Götterfunken og mandskvartetten Prins Gustav Ensemblet. Det interessante ved reformationen er nemlig, at for første gang i verdenshistorien fik sang og musik en afgørende betydning for den politiske og historiske udvikling - og reformationens budskab bredte sig ved hjælp af sangen til alle samfundslag og ikke kun i præsteskabet og aristokratiet.

Søndag formiddag er der den store festgudstjeneste med fejringen af 500-året for reformationen. Efterfølgende er der festmiddag i Udby Forsamlingshus. Tilmeld dig til middagen hos Mikkel Vale (miva@km.dk).

PRINS GUSTAV ENSEMBLET

ÆBLEROVSRUTEN PÅ TUSE NÆS

Turlandet Tuse Næs har fået den fine idé at lave et netværk af stier på Næsset kaldet Æblerovsruten. Tanken er, at der langs veje, stier og i skove skal plantes træer, så man om foråret kan vandre eller cykle langs blomstrende æbletræer og om efteråret kan forsøde sin tur med en frugt: Ikke en forbuden, men et tilladt æblerov. De fleste af æbletræerne er nyplantede, så det er endnu ikke den store høst, man skal satse på, men nærmere den lille fornøjelse. Ruten er hele tiden under udvikling, da der jævnligt plantes nye træer. Æbletræerne vil blive afmærket med et tydeligt tegn – så du kan se, at det er tilladt at spise af dem.

Hvis du bor på Næsset og har et æbletræ, som du gerne vil give offentligheden adgang til – det kan være det står i skellet på din mark eller i din have – og ønsker, at det skal afmærkes som en del af æblerovsruten, så kontakt Turlandet Tuse Næs: alicegfaber@gmail.com eller Mikkel Vale. E-mail: miva@km.dk eller mobil 30 51 99 43.

RUTEFORSLAG

Man kan spørge sig selv: Skal man gå en særlig vej? Nej, æbletræerne er tænkt som en inspiration til at komme lidt rundt på tur. Men man kan f.eks. begynde ved Hørby Kirke og følge æbletræerne langs Faurbjergvej. Ved Lindebjergvej kan man tage mod Gurede og derfra via Guredevej til Kastrup. Undervejs er der flere gode æbletræer. I mellem Kastrup og Uglerup er der æbletræer ved Galleri Aurora, og i Uglerup er der æbletræer ved Tuse Næs Kunsthåndværk. Derfra kan man tage til Udby, som bugner af æbletræer: bag dammen ved siden af brandstationen finder du fem, rundt om kirkejorden går Lutherstien - her er plantet seks, ved Huset på Næsset er der æbletræer og ved Cirkuspladsen, altså pladsen mellem Minkemarkvej og Løserupvej, der finder du også træer. Tager du videre ud på Næsset, finder du to træer i Løserup. Desuden er der vilde æbletræer både i Mosemarks-skoven (ved Bøgebjergbakkerne), i Hønehalssskoven (ved kysten neden for Dalerne) og i Bognæssskoven (ved siden af hundeskoven, det åbne område, der kaldes Skovfogedjorden). God tur.

ÆBLESORTERNE PÅ ÆBLEROVSRUTEN

AROMA

Stammer fra 1947 og er en krydsning mellem Ingrid Marie og Filippa. Spiseæble, som modner fra midt september til ind i oktober.

BRØNDÆBLE

Stammer fra Præstø på Sydsjælland og blev opdaget før 1850. Godt spise- og madæble. Spisemodent fra november og lang holdbarhed.

DISCOVERY

Stammer fra Suffolk i England og er fra 1949. Spiseæble, som modner sidst i august til midt i september.

DRONNING LOUISE

Stammer fra Landlyst ved Vordingborg fra omkring 1865. Spise- og mostæble. Modent fra november/december.

FILIPPA

Fremkommet i Hunstrup på Fyn omkring 1880. Spiseæble, som er plukkemodne fra sidst i september.

GRÅSTEN HØVDINGSGÅRD

Stammer fra Høvdingsgård ved Mern på Sydsjælland og er kendt siden 1927. Spiseæble, som er modent fra september/oktober.

HOLSTEINER COX

Stammer fra Tyskland og er fra omkring 1918. En krydsning med blandt andet Cox Orange. Modner midt i oktober.

KOLDEMOSEGÅRD

Stammer fra Koldemosegård ved Sorø omkring 1890. Spiseæble, som er modent fra januar.

MUTZU

Stammer fra Japan og er en krydsning mellem Golden Delicious og Indo. Spiseæble, som også egner sig til madlavning og bagværk. Modnet i slutningen af oktober.

NANNA

Spisesæble. Modningstid primo august og kan spise cirka tre uger.

RØD ANANAS

Stammer fra Tyskland fra 1800-tallet. Spiseæble, som er modent fra sidst i august.

TYRA MATHIESEN

Stammer fra Gundsømagle ved Roskilde og er fra 1830. Spiseæble. Modent fra september/oktober.

VALLEKILDE SOMMERÆBLE

Stammer fra Vallekilde i Odsherred og er dannet i 1913. Spiseæble. Modent fra september/oktober

ÆRØÆBLE

Stammer fra Ærø og nævnes i 1913. Spiseæble, som er modent i september/oktober

TUSE

TOBJERG
SOMMERLAND

STRANDGÅRDEN

KASTRUP

LANGEBJERG

ÅNDEBO

ÅNDEBO
PLANTAGE

BILLERUP

GUREDE

HAGESTED

DØGE BJERG

HAGESTEDGÅRD

FAVR-
BJERG

BANNEHØJ

UGLERUP HUSE

KULBJERG

KARBY-
GÅRD

MÅRSØ HUSE

MÅRSØ

1. Mårsø Plejecenter
2. Hagested Kirke
3. Audebo havecenter
4. Audebo pumpestation
5. Lammefjordsdæmnin-gen
6. EUC Nordvestsjælland
7. Hørby Kirke
8. Lyngholm Landsted
9. Tuse Næs Plantage
10. Tuse Næs Frugthave
11. Hørby Forsamlingshus
12. Hotel Hørby Færgetro
13. Hørby Havn
14. Tuse Næs Kunsthånd-værk
15. Galleri Aurora
16. Tuse Næs Hallen, Idrætspladsen, Ridehal, Ridebane og Tennis-bane
17. Tuse Næs Brandstation (Falck)
18. Udby Kirke
19. Dagli' Brugsen Tuse Næs
20. Huset på Næsset
21. Udby Skole (Katrine-dalskolen afdeling Udby)
22. Kulturhuset Udby For-samlingshus
23. TrolDEMUSEEN
24. Tuse Næs Børnehave
25. Tuse Næs Gårdmosteri
26. Marsmanden

Oldtidsminder og andre seværdigheder senæste side. Æblerovsruten se forrige side.

ÆBLEROVSTRÆER

1. Faurbjergvej på højre hånd inden Bavnen (Mutzu og Nanna)
2. Faurbjergvej på venstre hånd inden plantagen (Discovery og Aroma)
3. Lindebjergvej på toppen
4. Guredevej (Holsteiner Cox og Nanna)
5. Guredevej (Discovery og Aroma)
6. Guredevej (Mutzu og Holsteiner Cox)
7. Guredevej (Nanna)
8. Faurbjergvej ved Hesselbjerggård (Aroma og Discovery)
9. Faurbjergvej på venstre hånd før Kastrup (Holsteiner Cox og Filippa)
10. Kastrup (Mutzu)
11. Kastrup ved Galleri Aurora (Filippa og Rød Ananas)
12. Uglerup ved Tuse Næs Kunsthåndværk
13. Udby bag dammen ved brandstationen (Tyra Mathiesen, Vallekilde Sommeræble, Ærøæble, Koldemosegård og Gråsten Høvdingsgård)
14. Udby Luther-stien rundt om kirkejorden
15. Udby ved Huset på Næsset (Brøndæble, Dronning Louise og skoleæble)
16. Udby ved cirkuspladsen (Aroma og Discovery)
17. Løserup på venstre hånd (Nanna og Holsteiner Cox)
18. Mosemarkskoven ved Bøgebjergbakken
19. Hønsehalsskoven ved stranden neden for Dalerne
20. Bognæsskoven ved Skovfogedjorden

SEVÆRDIGHEDER OG OLDTIDSMINDER

1. ALTERSTENEN. Er en bautasten; det vil sige en aflang sten uden indskrifter rejst på højkant. Den er enten rejst nær et kultsted eller en gravplads. Formentlig fra bronzealderen (ca. 1700-500 f.Kr.) I følge overleveringen har Udby-præsten holdt gudstjenester for svenske sildefiskere ved Alterstenen i 1700- og 1800-tallet.
2. BATTERIET BOGNÆS. Er anlagt i 1700-tallet over for batteriet på Kirsebærholmen for at beskytte indsejlingen til Holbæk. Nedlagt i 1807 under Englandskrigen. I dag er der nogle tilgroede voldanlæg tilbage.
3. KONGEKRANSEN ved Bognæs består af tre kredse af større og mindre sten tæt op af hinanden, formentlig fra bronzealderen (1700-500 f.Kr.)
4. DYSSSEN ved Bognæs for enden af Dyssevej er en velbevaret, tokamret langdysse fra ældre bondestenalder (ca. 4000-2800 f. Kr.)
5. BOGNÆSSKOVEN. Gravhøje, køkkenmøddinger og bautasten vidner om, at der har levet folk herude på *Bøgenæsset* i årtusinder. Men først i 1870 blev skoven plantet. Før det var her marker, hvilket blandt andet stendigerne i skoven afslører.
6. UDBY VIG er en naturperle med fredede strandenge, hvor kører græsser blandt smukke og sjældne orkidéer. Her er også et rigt fugleliv.
7. HØNSEHALSSKOVEN. Store dele af skoven er henlagt til naturskov, hvilket blandt andet betyder, at væltede træer får lov til at ligge og rådne, og selvsåede træer ikke skæres ned.
8. KØKKENMØDDINGER. Jægerstenalderens mennesker kastede deres affald i store dynger. Disse dynger kan man stadig se i dag, og de rummer blandt andet østers, knogler fra fisk og andre dyr samt ødelagte redskaber. Stedet er markeret med en stor granitsøjle.
9. DEN GAMLE BRØND. På vej ind i Hønsehalsskoven ligger en gammel brønd. Den er muligvis fra oldtiden og har siden været kendt som en helbredende kilde.
10. TREHØJE. På vej ud af Hønsehalsvej ligger Trehøje på højre hånd. Det er tre, tætliggende gravhøje. Formentlig stammer gravene fra bronzealderen (1700-500 f. Kr.)
11. HØJEN VED RØLMERGÅRDEN. Langhøj fra bronzealderen (1700-500 f. Kr.)
12. SVOVLSBJERG. Fra Næssets nordpynt er der udsigt over mod Kongsøre oppe i Isefjorden, over til Kyndbyværket i Hornherred og til Orø.
13. LOCH NÆS kaldes gadekæret i Kisserup, som er en lille landsby, der har beholdt mange træk fra før udskiftningen. Næsten alle gårdene ligger stadig rundt om gadekæret.
14. KISSERUP MØLLE ligger på Kilhøj 49 meter over havet med fantastisk udsigt over Lammefjorden. I følge overleveringen skulle Kisserup Mølle have arvet møllevingerne fra Dybbøl Mølle i Sønderjylland.
15. MØLLEBJERG. Her på bjerget på det inderste Tuse Næs samledes kunstnerkollektivet *Røde Mor* omkring 1970. Arkitekt Ibi Trier Mørch boede her, var mor til Dea Trier Mørch – her samledes gruppen *Røde Mor* (1969-78).

UDBY KIRKETORV - BODERNE

På kirketorvet er der markedsstemning med et strejf af 1500-tallet. Der er fyldt op med Nyvangs smukke, røde boder, og der er godter for både øjnene og ganen. Husk kontanter, hvis du vil mere end kigge.

TUSE NÆS GÅRDMOSTERI

Se og køb et udvalg af æbler og æblemost fra den økologisk dyrkede gård. Der vil desuden være sjove æblekonkurrencer for børn og voksne.

ULLAS SPIREHAVE

Når der holdes spirefestival på Tuse Næs er Ulla klar til at brødføde hundredvis af kunst- og musikinteresserede. I år bar haven ekstra godt, og det sidste sælges til fordel for næste års spirefestival.

ELVANGS BLOMSTER

På Løserupvej kan du købe blomster, kranse, grøntsager og andet godt. Nu har Elvang rykket teltpælene op og placeret sig på kirketorvet.

KUNST PÅ NÆSSET

I boden kan du finde kunst fra udøvende Næs-boere. Både poesi og billeder. Aurora Galleri udstiller fotos, tegninger af Alice Faber, linsnit, kalligrafier, bøger af Tommy Flugt og Røde Mor plakater, og Laila Hodell udstiller dvd med eventyr og film.

KERAMIK

Keramiker Carsten Jørgensen kommer med et udvalg af sine ting; blandt andet støbte og hånddrejede krus, kopper og skåle samt forskellige brugsting.

STRIK OG SYLT

Den kolde tid nærmer sig, hvor det er dejligt med lidt lunt strik og lidt syltetøj til pandekagerne. Desuden er der hjemmelavede smykker.

TINSTØBNING

Støb dit eget tinsmykke - enten et kors eller måske en Lutherrose?

TRÆDREJERE

Her kan du købe de fineste håndlavede trægenstande - endda i anledningen af æblefestivalen - ting drejet af smukt æbletræ. Der er også en ældgammel drejebænk, så man kan se, hvordan man har udøvet dette håndværk i århundreder.

BØRNEBOD

Martin Luther var blandt andet kendt for sit meget frimodige sprog, og han fornærmede indimellem folk groft. I børneboden er der risiko for at blive fornærmet (for sjov), men du kan også skrive din egen tese, gå på stylder, lave skøre ting med æbler eller smage en Luther-kage.

MADBOD

I madboden kan du få stillet den værste sult. Her kan du nemlig købe grillede pølser og reformationsøl (lavet i samarbejde med Holbæk Bryghus). Derudover kommenskringler og Luther-kager samt lakridsrod og bolsjer.

... OG MEGET ANDET GODT

På Udby Kirketorv er der også et lille loppemarked, hvor du kan være heldig at gøre et fund, du kan også købe honning og lammeskind, lytte til middelaldermusik og se folkedans.

HVORFOR ÆBLEFESTIVAL PÅ TUSE NÆS?

TURLANDET TUSE NÆS V/ TOMMY FLUGT

Fordi vi ønsker at sætte fokus på æblet, Tuse Næs og alt det halvøen Tuse Næs kan byde på; nemlig kunst, natur, sundhed, aktiviteter og samarbejde om æblet og Tuse Næs. Det gør vi hver dag - men i særdeleshed i weekenden 29. september til 1. oktober 2017.

Tuse Næs er en smuk og dejlig halvø imellem Odsherred og Holbæk og med vand omkring os. Det er en halvø med kuperet terræn og de dejligste morænelandskaber med mange fine udkigspunkter.

I godt vejr kan man fra Bøgebjerg se til Roskilde Domkirke og til Vejrhøj i Odsherred. Eller direkte ned til Udby Vig, det fredede fuglereservat med mange vilde orkideer. Tuse Næs er omkranset af Lammefjorden, Isefjorden og Holbæk Fjord. Lyset, skovene og de bølgende morænelandskaber har tiltrukket mange kunstnere og sommerhusgæster. Her er et rigt kultur- og naturliv at fordybe sig i.

ÆBLELANDETS MILDE VINDE

Og så er der æblet. Det gode danske æble, som vi dyrker og nyder godt af her på Tuse Næs. Danmark har et perfekt klima til at dyrke æbler i. Landet ligger et sted, hvor der ikke er nattefrost meget tidligt eller meget sent på året, og samtidig er der på denne tid stor forskel på temperaturen mellem de relativt kolde nætter og varme dage. Det giver alt sammen dejlige røde æbler fulde af smag.

Danmark er et rigtigt æbleland, sagde pometmester Lisbeth Dahl Larsen, da hun åbnede vores første æblefestival i 2011. Vi vil gerne medvirke til at gøre opmærksom på det danske æbles betydning og muligheder. Derfor har vi kastet os ud i Æblefestivalen på Tuse Næs. Og i år er det Maren Korsgaard fra Institut for Plante- og Miljøvidenskab i Tåstrup, der holder talen ved Tuse Næs Æblefestivals åbning. Det sker den 30. september kl. 10.00 i Audebo Havecenter, som også byder på morgenkaffe. Vel mødt og velkommen til Tuse Næs.

ÅBNING **AUDEBO HAVECENTER**: 30.09

Hør **Maren Korsgaard** tale

Kom til kaffe

NYKØBINGVEJ 10, KLOKKEN 10

om de dejlige æbler

og morgenbrød

REFORMATIONEN - KORT SAGT

AF SOGNEPRÆST MIKKEL VALE

Så fejrer vi Luther. Ja, Martin Luther. Den store kirkefader, der i 1517 slog 95 teser mod afladshandel op på kirkedøren i Wittenberg og med livet som indsats gik ind i en åndelig krig mod middelalderens største magt: Pavekirken. For Luther ville afskaffe alle de misbrug og hykleriske ting, der havde sneget sig ind i kirken. Afladshandelen var en af dem. Paven ville bygge Peterskirken i Rom, og nogle i hans stab fik den fikse idé, at man kunne skrabe penge sammen ved at bilde folk ind, at de kunne købe sig ud af Skærsildens flammer. Eller sagt med andre ord: Købe sig til Guds kærlighed og frelse. *Mage til sludder*, tænkte Luther – og så gjorde han noget ved det. Og hans åbne mund medførte, at paven smed Luther og hans tilhængere ud af kirken.

EN EPOKEGØRENDE TÆNKER - MEN INGEN HELGEN

Ja, vi fejrer Luther. Ikke fordi han er nogen helgen. Tværtimod. Han sagde mange ikke særligt flatterende ting. Især er hans udsagn om jøder og muslimer grusomme, set med nutidens øjne. Men selvom en del kloge hoveder ser det som deres kald at tilsværte Luthers eftermæle, hersker der ingen tvivl om, at Martin Luther var en af de mest originale tænkere, som Europa havde set i århundreder. Der er heller ingen tvivl om, at hans tanker fik en enorm indflydelse på det samfund, vi har i dag, ja at han på en måde formede nogle af de vigtigste grundpiller i den vesteuropæiske kultur. Man kan sige, at han afvæbnede kirken. Gjorde kirken politisk magtesløs og overdrog store institutioner fra kirken til staten: Ældrepleje, hospitalsvæsen, universitetet og domstole.

LEVENDE TANKER - SELV I DAG

For mig er der især tre ting, der stadig er til inspiration, her 500 år efter:

- For det første gjorde Luther op med gerningsretfærdigheden. Altså tanken om at vi bliver frelst, fordi vi gør gode gerninger. Eller sagt med andre ord: Forestillingen om at Jesus er ligesom Julemanden, der kun giver gaver til de artige børn. Sådan er Gud ikke, sagde Luther. For heldigvis forbarmer Gud sig over os, der er knap så artige. Og det er i hvert fald godt for sådan en som mig.
- For det andet så er Luthers pragmatiske og menneskelige sindelag inspirerende. Han sagde blandt andet, at så længe kirken bare forkynder Evangeliet, så behøver den ikke at gøre andet. Så behøver den ikke at holde fast i gamle ritualer eller traditioner.
- For det tredje er hans frisind, hans mod, hans tro, hans humor også åndeligt stimulerende selv 500 år efter. Han kunne skrive både vulgært og groft, poetisk og teologisk – men frem for alt klart – om alverdens ting: Mad, kirke, sex, det onde, det gode, magt og misbrug. Han var frimodig. Han holdt af en god kamp – dog med følgende gode forbehold: "Lad ånderne gå løs på hinanden, men hold næverne i ro!"

LUTHER ÆBLER

Æblefestival på TUSE NÆS

Den 29.30.09 – 1.10. 2017

DET ER FOR BØRN

Har du prøvet at skyde med bue? Eller smagt en Luther-kage? Der får du chancen for på Udby Kirketorv, når hele Tuse Næs fejrer æbler og reformation samtidig! Og inviter gerne din familie og venner med. Der kommer til at ske en masse. Du kan:

- Være med til børneløb
- Smage gammeldags slik
- Lave skøre ting med æbler
- Blive fornærmet af go' gamle Luther!
- Gå på stylder
- Besøge markedspladsen

PS: Hvis du ikke ved, hvad reformation er, gør det ikke noget. Det ikke er farligt... mere!

PRAKTISK INFORMATION

KOMMER DU I BIL?

Hvis du har svært ved at finde parkering i Udby, anbefaler vi et af følgende steder:

- Udbyvej over for forsamlingshuset
- Langs den nye kirkegård på Udby Kirkevej
- Ved Tuse Næs-hallen på Udby Kirkevej

KOM TIL MARKED MED PENGE PÅ LOMMEN

Hvis du besøger markedspladsen på Udby Kirketorv (og gerne vil købe :-), skal du huske at tage kontanter med.

SAMARBEJDE MELLEM Kirkerne & Turlandet Tuse Næs

www.facebook.com/kirkernepaatusenaes

Turlandet Tuse Næs: www.turinaeturen.dk

